LİTVANYA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI 3

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ 18

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER 22

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....25

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER 27

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası

Litvanya, 1 Mayıs 2004 tarihinde Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olmasıyla birlikte AB'nin Ortak Ticaret Politikasını üstlenmiş ve AB'nin ortak gümrük tarifesini uygulamaya başlamıştır.

Bu çerçevede, AB üyesi ülkelerden ithal edilen ürünler ve AB'nin Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ülkelerden ithal edilen ilgili ürünler gümrük vergisinden muaftır. AB üyesi olmayan ülkelerden ithal edilen ürünler için ise AB'nin ortak gümrük tarifeleri uygulanmaktadır. Ayrıca, AB üyesi ülkelerden yapılan ithalatta izin ve miktar sınırlaması bulunmamaktadır.

Diğer taraftan AB, Rusya ve Belarus'a karşı bazı yaptırımlar uygulamaktadır. Söz konusu yaptırımlar 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna savaşından sonra sertleşmiştir. AB, 25 Şubat 2025 tarihinde Rusya'ya karşı 16. yaptırım paketini devreye almıştır, 29 Temmuz 2024 tarihinde ise Belarus'a karşı yeni yaptırımlar uygulamıştır. Söz konusu yaptırımlar, çift kullanımlı ürünler başta olmak üzere yüzlerce gümrük tarife istatistik pozisyonunun ihracatını ve ithalatını kapsamaktadır. Ürünler haricinde kişiler, firmalar, bazı kurum ve kuruluşlar da yaptırım kapsamındadır. Litvanya'nın Belarus ve Rusya ile sınır komşusu olması nedeniyle, söz konusu yaptırımlar dış ticaret rejimini doğrudan etkilemektedir.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:
AB üyesi ülkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulanan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilmektedir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?
- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;

- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en*)
Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;
- Gümrük vergilerine;
- Menşe kurallarına;
- Yürürlükteki diğer vergilerine;
- İthalat prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin teknik gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home*)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets*)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms*)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services*)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets*)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan damping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir: (*https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm*)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/*)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi

tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelerden gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir: (*https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/*)

Avrupa Yeşil Mutabakatı

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM)[1] ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için "Fit for 55" (55'e Uyum) mevzuat değişikliği paketi[2] Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi Sınırda Karbon Düzenlemesidir[3] (SKDM/CBAM). Mekanizma, 2026 yılından itibaren ilk aşamada çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik ithalatında, AB Emisyon Ticaret Sistemi'nde (ETS) geçerli haftalık ortalama karbon ücretleri üzerinden ilgili ürünlerin üretimi aşamasında salınan emisyon miktarına göre hesaplanacak karbon fiyatına tabi tutulmasını düzenlemektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında uygulanacak geçiş döneminde ise AB ülkelerindeki ithalatçıların mevzuat kapsamına giren ürünler için gömülü emisyonları ve varsa menşe ülkelerde ödenen karbon ücretlerini raporlaması gerekecektir. Ekim 2023 tarihi itibariyle başlatılan SKDM raporlama uygulamasına ihracatçılarımızın hızlı adaptasyonunu sağlamak için söz konusu uygulamaya başlangıçta tabii olacak olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri özelinde bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir.

[1] *https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en*
[2] *https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/*
[3] *https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en*

Ayrıca, SKDM konusunda on-line bilgilendirmeler yapılmakta olup kayıtlar ve sunumlar Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından[4] paylaşılmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından son olarak, SKDM uygulamasının basitleştirilmesine yöenlik bir taslak yayımlanmış olup SKDM kapsamında yayımlanan tüm uygulama mevzuatları, detaylı bilgi notları ve son gelişmelere Bakanlığımız Yeşil Mutabakat sayfasından erişim sağlanması mümkündür.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan döngüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde Yeni Sanayi Stratejisi[5], 11 Mart 2020 tarihinde ise Döngüsel Ekonomi Eylem Planı[6] açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

Bu çerçevede, Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü[7], Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü[8], Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü[9], Yapı Malzemeleri Tüzüğü[10] yasalaşmış olup döngüsel araç tasarımına[11] ilişkin mevzuatın yasama süreci devam etmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede 28 Haziran 2024 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü (ESPR)[12] ile ürün-bazlı geliştirilecek eko-tasarım kurallarının genel çerçevesi oluşturulmuş olup, söz konusu eko-tasarım kuralları ile AB pazarına girişte kaynak verimliliği, çevre ve su ayak izi, zararlı kimyasal kullanımından arılık, dayanıklı, tamir edilebilir, geri dönüştürülebilir olma gibi kriterlerin esas alınması, ürün özelliklerinin dijital ürün pasaportu ile tüm ekonomik operatörlerin erişimine açık olması amaçlanmaktadır. Bu itibarla, ihraç ürünlerimizin AB pazarına girişinde, eko-tasarım kurallarına uyum sağlaması, ilgili teknik kriterlere uyumun belgelendirilmesi zorunlu hale gelecektir.

Bu çerçevede, ESPR mevzuatında belirlenen esaslara uygun olarak 2024-2027 döneminde demir-çelik, alüminyum, tekstil ve konfeksiyon, mobilya (yatak döşeği dahil), lastik, deterjan, boya, yağlayıcılar, kimyasallar, bilgi teknolojileri ürünleri ve diğer elektroniklerde AB pazarına giriş için eko-tasarım mevzuatlarının açıklanması beklenmektedir.

[4] *https://www.youtube.com/@ticaret/search?query=skdm*
[5] *https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416*
[6] *https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en*
[7] *https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC*
[8] https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1616/oj
[9] https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj/eng
[10] https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj/eng
[11] *https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451*
[12] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401781

Buna ek olarak, AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu itibarla, AB tarafından açıklanan Atık Sevkiyatı Tüzüğü [13] ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, 21 Mayıs 2027 tarihinden itibaren AB'den atık ithalatı yapan tesislerin atığı çevreye uygun koşullarda işlediğine yönelik üçüncü taraf denetimlerine tabi tutulması zorunlu hale gelecektir. Bu çerçevede, ilgili denetimden geçmemiş tesislerin atık ithalatı yapması mümkün olmayacak olup, denetimlerde AB'nin Endüstriyel Emisyonlar Direktifi (2010/75) kapsamında atık işleme tesisleri için belirlemiş olduğu Mevcut En İyi Teknikler belgeleri başta olmak üzere mevzuatta listelenen AB mevzuatları ve uluslararası sözleşmelere uyum esas alınacaktır.

Atık Çerçeve Direktifinin Revizyonu[14] ile ise, AB içindeki atıkların kaynağında ayrı toplanması amacıyla Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (GÜS) uygulamasının tüm sektörlere genişletilmesi amaçlanmış, bu çerçevede 2025 yılı itibariyleAB üye ülkelerinde tekstil ve konfeksiyon atıklarının ayrı toplanmasının GÜS kapsamında gerçekleştirilmesine yönelik ortak kurallar düzenlenmiştir.

Öte yandan, Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü (EUDR)[15] ile 30 Aralık 2025 tarihi itibarıyla, büyük oranda ormansızlaşmaya sebep olan soya, sığır eti, palm yağı, ahşap/ağaç ürünleri, kakao, kauçuk, kahve ve bunlardan elde edilen belirli ürünleri üretimde girdi olarak kullanan çikolata, mobilya, lastik, deri gibi ürünlerin AB pazarına girişinde ormansızlaşmaya/orman bozulumuna yol açmadığı ve insan ve işçi haklarına uygun üretildiğine yönelik özen yükümlülüğü beyanı zorunlu hale getirilmiştir.

29 Ocak 2025 tarihinde yayımlanan Rekabetçilik Pusulası[16] ile iklim değişikliği ile mücadele sürecinde AB'nin rekabetçiliğini artıracak adımlar atılması, innovasyonun kolaylaştırılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, AB mevzuatlarının basitleştirilmesi amaçlanmıştır. 26 Şubat 2025 tarihinde açıklanan Temiz Sanayi Planı ile enerji maliyetlerinin düşürülmesi, yeni finansman kaynağı oluşturulması, hammadde tedarik güvenliğinin sağlanması, uluslararası işbirliklerinin artırılması, kamu alımlarında sürdürülebilir ürünlere talebin artırılmasına yönelik tedbirler belirlenmiştir. Bu doğrultuda, otomotiv sektörü eylem planı ile demir-çelik ve metaller eylem planları yayımlanmıştır.

**AB Yeşil Mutabakatı kapsamındaki güncel gelişmeler ve AB Kurumlarınca yayımlanan bilgi/belgeler hakkında özet bilgiye erişmek için Bakanlığımız web sitesindeki "Yeşil Mutabakat" bölümünü[17] takip ediniz.

[13] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1157
[14] *https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive_en*
[15] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115&qid=1687867231461
[16] https://commission.europa.eu/document/download/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en
[17] *https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat*

İthalat Rejimi

Gümrük Kontrolleri

İthalat Kontrol Sistemi 2 Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirilecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin Yükleme Öncesi Kargo Bilgisi (PLACI) ve varış öncesi Giriş Özet Beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımaya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenebilmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup, AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup, eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sekteye uğratacak tedbirler söz konusu olabilecektir.

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla halihazırda AB gümrüklerinde uygulanmaktadır. Deniz yolu, karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3'ün operasyonel süreci öncelikle deniz yolu taşımacılığına konu sevkiyatlar için 3 Haziran 2024 tarihi itibarıyla AB gümrüklerinde başlamıştır. Karayolu ve demiryolu taşımacılığı için ise sisteme geçişin 1 Nisan 2025 tarihinde başlaması planlanmaktadır.

Bu sistem kapsamındaki uygulamaya ilişkin ilave bilgiye ve ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere AB'nin Import Control System 2 (ICS2) - European Commission (europa.eu) [18] adresindeki bağlantıdan erişilebilmektedir.

[18] *https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en*

Gümrük Tarifeleri

Türkiye-AB arasındaki Gümrük Birliği kuralları çerçevesinde sanayi ve işlenmiş tarım ürünlerine yönelik gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma giren mallar (Türkiye dahil) bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Tarım ürünlerinde ise Türkiye menşeli ürünler için tercihli rejim uygulaması söz konusudur. Litvanya'ya ihraç edilecek ürünlerle ilgili geçerli vergi oranlarının ve yürürlükteki ticaret politikası önlemlerine *bu adresten* ulaşmak mümkündür.

Diğer taraftan Gümrük Birliği kapsamı dışında kalan ürünlerde AB'nin ortalama vergileri ürün grupları bazında şu şekildedir:

- Canlı hayvanlar ve karkas et: %15.6
- Süt ürünleri: %29.8
- Yaş meyve ve sebze: %11.5
- Çay, kahve, kakao ve baharatlar: %3.5
- Tahıllar ve gıda müstahzarları: %12.7
- Yağlı tohumlar: %7.7
- Balık ve balık ürünleri: %11.5
- Mineraller ve metaller: %1.9

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibariyle) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:
- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:
(*https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2*)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar
(*https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF*)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:
- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:
(*https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC*)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:
(*https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG*)

Rekabet

AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmi Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir. Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyon'a ön bildiriminin yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyon'un eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır.

Tüzüğe (*https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj*)bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanmış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne Implementing regulation - 2023/1441 - EN - EUR-Lex (europa.eu) adresinden ulaşılabilmektedir.

İç Vergiler

Litvanya'da, mal ve hizmetlere %21'lik standart bir KDV oranı uygulanmaktadır. Kitaplar, süreli yayınlar ve bazı ilaçlar gibi belirli ürünlere %9 ve %5'lik indirimli KDV oranı uygulanmaktadır. Senelik mal ve hizmet satışlarından elde edilen senelik gelirleri 45.000 avronun altında olan

firmalar KDV mükellefi sayılmamaktadır. Diğer taraftan diğer AB ülkelerinden senelik ithalatı 14.000 avronun altında bulunan firmalar da aynı şekilde KDV mükellefi sayılmamaktadır.

Diğer taraftan etil alkol ve alkollü içecekler, tütün, ısıtılmış tütün ürünleri ve tütün alternatifleri, enerji ürünleri, kömür ve türevleri ile elektrik enerjisi kalemlerinde değişen oranlarda özel tüketim vergisi uygulamaktadır.

Ayrıca yatırımcılar yatırım yerine, gayrimenkulün kullanım amacına ve gayrimenkul değerine göre %0,5 ile %3 arasında değişen oranlarda emlak vergisi ödemektedir.

Litvanya'da bireysel gelir vergisi %20, kurumlar vergisi %16'dır. Çalışan sayısı 10'dan az ve senelik geliri 300.000 avrodan düşük olan firmalar için ilk sene %0, sonraki seneler %6 kurumlar vergisi tatbik edilmektedir.

Litvanya'da işgücü üzerindeki maliyetler de yüksektir. Maaş üzerinden alınan %20 gelir vergisine ek olarak, %6,98 sağlık sigortası, %8,72 emeklilik sigortası, %1,99 hastalık sigortası, %1,81 annelik sigortası tahsil edilmektedir. Dolayısıyla ortalama brüt ücret 2.335 avro iken net 1.434 avro seviyesine gerilemektedir.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Litvanya'nın resmi standardizasyon kurumu "Litvanya Standartlar Kurulu" (Lietuvos Standartizacijos Departamentas) olup, ulusal standartları belirlemekle görevlidir. Kurumun internet sitesine (*https://lsd.lrv.lt/lt/*) adresinden erişilebilmektedir.

Litvanya'nın ürün standardizasyon yaklaşımı, hem ulusal yasalar hem de AB standartları doğrultusunda şekillenmektedir. Ana mevzuat olan Standartizasyon Yasası (Lietuvos Respublikos standartizacijos įstatymas), ulusal ve uluslararası standartların geliştirilmesi, benimsenmesi ve uygulanması için yasal temel sağlar. Pazara girecek ürünler, Litvanya ve AB standartlarına uygunluğun doğrulanması amacıyla test, denetim ve sertifikasyon gibi uyum değerlendirme prosedürlerinden geçer. İnşaat ürünleri, gazlı cihazlar, oyuncaklar, ölçüm aletleri, cep telefonları ve asansörler dahil olmak üzere 20'den fazla ürün grubunun AB pazarına girişi için CE işaretlemesi zorunludur. Gıda, içecekler, kimyasallar ve ilaçlar ise başka teknik düzenlemelere tabidir.

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. olarak adlandırılan (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünlere ilişkin üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO-*https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home*) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ülkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına *https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/* adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (*abteknik@ticaret.gov.tr*) adresinden irtibata geçilebilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur.

Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir:
(*https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,,.pdf*)

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşeine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürününde CE İşareti (*https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en*) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı

sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 2023/2429 sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Litvanya'da test, muayene ve belgelendirme kuruluşlarını akredite etmeye yetkili resmi kuruluş Ulusal Akreditasyon Bürosu (*https://nab.lrv.lt/*) olup akredite kuruluşların listesine (*http://db.nab.lt/ais/accreditation*) adresinden ulaşmak mümkündür.

Ürünlerin uygunluk değerlendirmesi, Litvanya'nın standardizasyon yasası ve ilgili teknik düzenleme mevzuatına dayanmaktadır. AB'nin direktifleri de bu süreçte uygulanmaktadır. Her bir ürünün sertifikasyonu ayrı bir uzmanlık gerektirdiğinden, pazara bir ürün getirmeden önce ürün grupları bazında uzmanlaşmış ilgili akredite uygunluk değerlendirmesi kuruluşlarından gerekiyorsa ilgili sertifikayı temin etmek gerekmektedir.

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz

sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- *https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home*).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (*https://www.cencenelec.eu*) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (*https://www.etsi.org/*) temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Litvanya'da ürünlerin ambalaj, paketleme ve etiketlemesine yönelik standartlar da AB düzenlemelerine tabiidir. Genel olarak, ambalajında veya ürünün üzerinde Litvanca olarak belirtilmesi gereken bilgiler şunlardır:

- Ürün adı (paketin içeriğini açıkça belirten şekilde)
- Üreticinin unvanı veya ürünü ürettiren firmanın adı
- İçerik miktarı (içeriğin ağırlık veya hacmi, metrik sistemde belirtilmelidir)

Ürün içeriği, bakım talimatları, kullanım talimatları ve ürünün kullanımı veya bertarafıyla ilgili olası tehlike uyarıları da ambalajında veya üründe açıkça tanımlanmalıdır:
Ürünün ambalajında üreticinin, paketleyicinin veya ithalatçının adı, ürünün ticari adı, net metrik ağırlık veya hacim, bileşenler ağırlık sırasına göre, önerilen son satış tarihi ve eğer bozulabilir ya da bebeklere yönelikse saklama talimatları belirtilmelidir.

Bütün ürünleri kapsayan genel bir ambalajlama, paketleme ve etiketleme mevzuatının olmaması nedeniyle, her ürün için farklı bir düzenleme söz konusudur. Özellikle gıda ürünleri, tekstil, elektrikli ve elektronik ekipmanlar, kimyasal ürünler, kozmetik, oyuncak gibi ürünler bunlardan birkaçıdır. Ürün bazında AB düzenlemelerinin ve gerekliliklerinin kontrol edilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede; AB Etiketlerine ilişkin düzenlemelere (*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/labelling-and-packaging)* adresinden ulaşılabilmektedir.

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

Tüzük 2025/40/EC; Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü, AB pazarına arz edilen tüm ürünlerin ambalajlarına dair eko-tasarım kuralları,
Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,
Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,
Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.
Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
Tüzük 2016/2031 (OJ L 317, 23/11/2016; ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: *https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en*).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiketi (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiketi ile ilgili bilgi (*https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en*) bağlantısından edinilebilir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarette teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarette teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (*https://teknikengel.ticaret.gov.tr/*). Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarette teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu

çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarette teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarette teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Litvanya'da fikri mülkiyet haklarının korunması kanunla ve uluslararası anlaşmalar kanalıyla koruma altına alınmıştır, fikri mülkiyet haklarının korunması üç yöntemle temin edilebilir:

- *Devlet Patent Büro*'suna başvuru yaparak,
- WIPO Patent İşbirliği Anlaşması çerçevesinde *WIPO*'ya başvurarak,
- *Avrupa Patent Ofisi*'ne başvuru yaparak.

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (*https://euipo.europa.eu/*).

Litvanya 21 Aralık 2000 tarihli kanun ile ithalatı ve ihracatı yapılan ürünlerin fikri mülkiyet haklarının korunmasını da güvence altına almıştır. Bu çerçevede, fikri mülkiyet hakkı sahibi haklarının ihlal edildiğini değerlendiriyorsa, Maliye Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren Gümrük İdaresine ürüne ilişkin detaylı bilgiler ve marka bilgileriyle birlikte başvuru yapmalıdır. Gümrük İdaresi 10 gün içerisinde konuyla ilgilenmekle yükümlüdür.

Dağıtım Kanalları

Litvanya'nın toptan ve perakende satış hacmi 2024 yılı itibarıyla senelik 60 milyar doları geçmiştir. Litvanya büyüyen ekonomisi ve artan nüfusu ile perakende pazarını her geçen gün büyütmektedir. Litvanya genelinde yaklaşık 34 alışveriş merkezinin toplam kapalı alanı 10 bin metrekareyi aşmaktadır. Litvanya'da senenin yaklaşık 6 ayı soğuk ve kapalı geçtiğinden alışveriş merkezleri vakit geçirmek için önemli bir seçenek olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla mağaza veya showroom açmak isteyen iş insanlarımız için alışveriş merkezleri cadde ve sokaklara göre daha yoğun müşteri potansiyeli barındırmaktadır.

Ayrıca Litvanya'nın en büyük kentleri Vilnius, Kaunas, Klaipeda, Šiauliai ve Panevėžys olup,pazara giriş yapmayı planlayan girişimcilerin bu kentlere odaklanması yerinde olacaktır.

Diğer taraftan Litvanya'da zincir marketler perakende pazarını domine etmektedir. Maxima, Rimi, İki, Lidl ve Norfa firmaları gıda başta olmak üzere birçok ürünün perakende ticaretini yapan zincir mağazalardır. Bu firmaların değer zincirlerine entegre olunması Litvanya pazarına

girişin en kolay yöntemi olarak değerlendirilmektedir. Diğer taraftan özellikle Maxima firması ev tekstili, plastik ev aletleri, ev elektroniği, mutfak gereçleri gibi kalemlerin fason üretimini yaptırmakta ve ticaretini de yapmaktadır. Söz konusu zincir mağazalar maliyetlerini düşürmek için genellikle doğrudan üretici ile anlaşmakta, distribütör veya aracıları genellikle kabul etmemektedir. En büyük DIY- ev dekorasyonu ve yapı marketi zincirleri: Ermitazas, Senukai, Depo-DIY, Mokivezi ve Lemora firmalarıdır.

Öte yandan, Litvanya'da yaklaşık 1 milyon kişi (nüfusun %35'i) e-ticaret kanalları üzerinden alışveriş yapmaktadır. E-ticaret pazaryerleri arasında en popüler olanları sırasıyla Pigu, Senukai, Barbora, Avrovaistine ve Varle'dir. Ödemeler genellikle sipariş esnasında banka kartı ile veya teslimat sırasında nakit-banka kartı şeklinde yapılmaktadır. Ancak e-ticaret firmaları stok tutmadıklarından ve dropshipping yönetimini tercih ettiklerinden, teslim süreleri çok uzamaktadır. 1-2 haftaya kadar olan teslim süreleri tüketiciler açısından normal değerlendirilmektedir.

Tüketici Tercihleri

Litvanya perakende piyasasında yüksek kalite ve zevke hitap eden mağazalara yönelik halihazırda önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Litvanya halkının geleneksel olarak alışveriş merkezlerine gitmeyi ve alışveriş yapmayı bir boş zaman geçirme faaliyeti olarak görmesi nedeniyle söz konusu büyük mağazalara ve alışveriş merkezlerine yoğun bir ilgi mevcut olmakla birlikte, özellikle gençler arasında, e-ticaret alışkanlığı hızla yaygınlaşmaya başlamıştır.

Litvanya'da pazarlama ve reklam stratejisi açısından yerel özelliklerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Görsel ve yazılı basın üzerinden reklam verilmesi şirket imajının yerleşmesi açısından önem taşımaktadır. Dayanıklı tüketim ürünlerinde kalite algısı nedeniyle batı markaları tercih edilmektedir. ABD, Almanya ve Birleşik Krallık markalarının tüketici nezdinde kalite algısı yüksektir. Ayrıca ürünlerde sürdürülebilirlik standartlarının sağlanması, geri dönüştürülmüş ürünlerin kullanılması, tüketici tercihlerini pozitif etkilemektedir.

Diğer taraftan, Litvanya nüfusu ve pazarı görece küçük olduğundan kalitesiz olduğu veya satış sonrası servis hizmetlerinin yetersiz olduğu anlaşılan ürünlerin orta vadede pazarda tutunması mümkün değildir. Dolayısıyla Litvanya'ya ihracat yapacak firmalarımızın, ürünlerinin kalite standartlarını sağladığına ve satış sonrası tamir/garanti/iade gibi hizmetlerin sağlanabilecek durumda olduğuna emin olması gerekmektedir.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Litvanya, AB'nin doğu sınırında yer alması nedeniyle önemli ticaret güzergahları üzerindedir. Nitekim lojistik sektörü Litvanya GSYH'sının %12'sini teşkil etmektedir. Baltık kıyısındaki Klaipeda limanı Baltıkların en önemli limanı konumundadır. Ayrıca Belarus gübre başta olmak üzere geleneksel ihraç ürünlerinin ihracatı ve temel tedariki için Klaipeda Limanı'nı kullanmaktadır. Savaş nedeni ile Belarus yönlü trafik azalmış olmakla birlikte Klaipeda limanı halen bölgenin en önemli lojistik merkezi konumundadır. 2020 yılında 48 milyon ton kargo elleçlenen limanda, 2024 yılında 35,5 milyon ton yük elleçlenmiş olup, toplam kapasite 70 milyon ton seviyesindedir (miştir) Liman üzerinden 70 ülkeyle ticaret yapılmaktadır. Aynı zamanda söz konusu limanda Ro-Ro taşımacılığı ve yolcu gemilerine de hizmet verilmektedir.

Liman'ın draft derinliği 15 metredir. Rusya-Ukrayna savaşının bitmesi ve Rusya-Belarus'a uygulanan AB yaptırımlarının kaldırılmasıyla limanın kargo hacminin hızlıca artacağı değerlendirilmektedir.

Litvanya'nın karayolu gümrükleri şu şekildedir:
- Medininkai (Belarus)
- Šalčininkai (Belarus)
- Kybartai (Rusya Federasyonu)

Litvanya ile ülkemiz arasında 2025 yılı için 2.800 adet evrensel geçiş belgesi, 850 adet üçüncü ülke geçiş belgesi teati edilmiştir.

Ülkemizden Litvanya'ya karayolu navlun ücretleri TIR başına 3.500-4.200 avroAvro arasında değişmektedir. Rusya-Ukrayna savaşı dolayısıyla karayolu taşımacılığı Ukrayna üzerinden yapılmamakta, bunun yerine genellikle Türkiye – Bulgaristan/Romanya/Macaristan/Slovakya ve Polonya- Litvanya hattı takip edilmektedir. Aynı şekilde savaş dolayısıyla Avrupa'nın Orta Asya yönlü taşımacılığında güzergah Türkiye'ye kaymıştır. Litvan lojistik firmaları Orta Asya taşımaları için Türk firmalarla sıklıkla işbirliği yapmaktadır.

2023 yılında Litvanya'da toplam 164,6 milyon ton yük taşınmış olup bunun 120 milyon tonu karayoluyla taşınmıştır. Litvanya'nın toplam karayolu uzunluğu 85.500 km.seviyesindedir.

Diğer taraftan bölgenin en önemli ulaştırma altyapı projesi Rail Baltica, Litvanya'nın lojistik kapasitesini artıracaktır. Rail Baltica, Baltık Devletlerini Avrupa demiryolu ağına entegre etmeyi amaçlayan ve 2019 yılında hayata geçirilen bir demiryolu altyapı projesidir. Proje, beş Avrupa Birliği ülkesini kapsamaktadır: Polonya, Litvanya, Letonya, Estonya ve dolaylı olarak Finlandiya. Rail Baltica, Helsinki, Tallinn, Pärnu, Riga, Panevežys, Kaunas, Vilnius ve Varşova şehirlerini birbirine bağlayacaktır. Projenin toplam maliyetinin 25 milyar dolar seviyesinde olması beklenmektedir.

Projeye ilişkin bazı bilgiler aşağıda sıralanmaktadır:

- Baltık bölgesindeki yüzyılın en büyük altyapı projesi,
- Hem yolcu hem de yük taşımacılığı,
- Uzunluğu: 870 km.,
- Çevre dostu (elektrikle çalışacak, daha az gürültü ve titreşim üretecek),
- Maksimum hız: 249 km/sa (yolcu), 120 km/sa (yük),
- Estonya, Letonya, Litvanya tarafından hayata geçiriliyor,
- AB'nin Kuzey Denizi-Baltık TEN-T koridorunun bir parçası,
- Avrupa Birliği (CEF), Estonya, Letonya, Litvanya tarafından finanse ediliyor,
- İntermodalite/multimodalite sağlıyor,
- 2030 yılına kadar Kuzey Denizi-Baltık ulaşım koridorunun tam uyumluluğunu tamamlamayı ve bazı bölümlerde operasyonları 2028'e kadar başlatmayı hedefliyor.

Yatırım Teşvikleri

Litvanya'da yatırım teşvik sistemi şu şekildedir:

- 7 adet serbest ekonomi bölgesinde yapılacak yatırımlarda kurumlar vergisi 10 sene boyunca %0, sonraki 6 sene boyunca %50 indirimli olarak tahsil edilmektedir.
- Çalışan sayısı 10'dan az olan ve senelik gelirleri 300 bin avrodan daha az olan KOBİ'lerden ilk sene %0, sonraki seneler %6 kurumlar vergisi tahsil edilmektedir.
- Ar-Ge yatırımlarında %5 kurumlar vergisi uygulanmaktadır, ayrıca Ar-Ge harcamaları 3 kat kaldıraçlı gider gösterilebilmektedir.
- İstihdam yaratma potansiyeli barındıran, katma değerli, yüksek teknolojili imalat yatırımlarında sabit yatırım tutarının %10-15'ine kadar nakdi destek sağlanabilmektedir.
- Sabit yatırım tutarı 20 milyon avroyu geçen ve 150'den fazla istihdam yaratan büyük ölçekli yatırımlarda Ekonomi Bakanlığı ile yapılacak müzakerelere bağlı olarak, nakdi desteğe ilaveten 20 sene Kurumlar Vergisi muafiyeti ve bürokratik süreçleri hafifleten yeşil koridor uygulaması sağlanabilmektedir.
- İnovasyon ve bölgesel gelişmeyi destekleyen projelerin AB fonlarından yararlanma imkanı bulunmaktadır.

Kamu İhaleleri

Kamu ihalesi ilanlarının büyük çoğunluğu *Kamu İhale Portalında* ve AB Resmi Gazetesi Eki *ihale sayfasında* yayınlanmaktadır. Kamu alımlarına ilişkin ilanlar ülkedeki ilgili Bakanlıklar tarafından da yayınlanmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Litvanya'nın tarımsal üretiminin %65'i bitki yetiştiriciliğinden, %35'i hayvan yetiştiriciliğinden elde edilmektedir.

Litvanya'da toplamda 1,3 milyon civarı canlı hayvan bulunmaktadır. Bunun %50'si sığır, %40'ı domuz, kalan %10'u ise koyun ve keçi gibi küçükbaş hayvanlardan oluşmaktadır.

Litvanya'da üretilen tarım ürünlerinin %62'si tahıl üretimi olup, alt kalemleri üretim büyüklüğüne göre sırasıyla: buğday, yulaf, mısır ve çavdardır.. Bunlar dışında patates, kara pancar, şeker kamışı, ıspanak, keten tohumu, yaban mersini ve bal üretimi de yapılmaktadır.

Litvanya'da 2023 yılında tarımsal üretim 3,7 milyar avro seviyesinde gerçekleşmiştir, 2022 yılına göre tarımsal üretim %4,2 düşüş kaydetmiştir. Tarımsal üretimin %70'ini münferit çiftçiler ve aile çiftlikleri gerçekleştirmiştir.

Sanayi

Litvanya'nın 2023 yılında sınai üretim 35 milyar avro olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılına göre sınai üretim %6.4, madencilik ise %4.6 daralmıştır. Sınai üretimin %60'ı ihracata gitmiştir. Litvanya'nın sınai üretiminde 2024 yılı itibarıyla sektörlerin payı şu şekildedir:

- Tekstil, konfeksiyon ve deri %21
- Kömür ve rafine petrol %18
- Gıda ve tütün ürünleri %17
- Alkollü ve alkolsüz içecekler %10
- Mobilya %5
- Kağıt ürünleri %5
- Kimyasal ürünler: %3
- İlaç %3
- Lazer ve optik
- Kehribar

Litvanya'da tekstil sektörü ortalama gelir düzeyinin yükselmesiyle birlikte daralmış olmakla birlikte halen sınai üretimde başı çekmektedir. Litvanya, Çin ve İsveç'ten sonra IKEA'nın en büyük üçüncü mobilya tedarikçisidir. Geniş ormanlar ve gelişmiş mobilya sektörü sayesinde 2024 yılında Litvanya'nın mobilya ihracatı 3,1 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Litvanya'da kritik mineraller bulunmamakla birlikte, ülke dünyanın en önemli kehribar üreticileri arasındadır. Litvanya'da Tayvan ortaklığıyla önümüzdeki yıllarda yarı-iletken üretimi başlayacaktır. Ayrıca, Almanya'nın en büyük savunma sanayi firmalarından Rheinmetall, Litvanya'da 260 milyon avro değerinde top mermisi üretimi yatırımı yapacağını açıklamış olup, önümüzdeki dönemde Litvanya'da savunma sanayi yatırımlarının artması beklenmektedir.

Litvanya aynı zamanda başta lazer ve optik sektörü olmak üzere yüksek katma değerli ürünlerin imalatını gerçekleştirmektedir. Lazer sektöründe Çin, ABD, Almanya, Japonya başta olmak üzere 80 ülkeye ihracat yapmaktadır. Sektörde 60'tan fazla firma bulunmaktadır.

Yaklaşık 2000 kişiyi istihdam etmekte olan sektörün senelik cirosu 300 milyon avro civarındadır.

Nüfusunun düşük olması ve ortalama maaşların yüksek olması nedeniyle uluslararası pazarlarda rekabetçi fiyatlar sunulamadığından tekstil-demir çelik vb. gibi emek-yoğun imalat sektörleri Litvanya'da gelişme imkanı bulamamıştır. Bu nedenle eğitimli işgücü teknoloji-yoğun, yüksek katma değerli sektörlere yönlendirilmiştir.

Hizmetler

Ulaştırma

Litvanya, üç büyük pazar arasında merkezi bir konuma sahiptir: batı Avrupa, kuzey Avrupa ülkeleri ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT). Litvanya ayrıca AB'nin birincil ulaşım merkezlerinden biri haline gelmiştir. 2024 yılı itibarı ile GSYİH'nın yaklaşık %12'sini taşımacılık ve lojistik sektörü oluşturmaktadır. 2023 yılında Litvanya yaklaşık 7 milyar avro lojistik hizmeti ihraç etmiştir, yolcu sayısı %7 artarak 330 milyona ulaşmıştır, karayolu yük taşımacılığı %20 artarak 120 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. Sektör, 2023 yılında 1,62 milyar avro yatırım çekmiştir,

Diğer taraftan Litvanya'nın Baltık kıyısındaki Klaipeda limanı Baltıkların en önemli limanı konumundadır.

Öte yandan, Rail Baltica'nın 2030'a kadar tamamlanması planlanmakta olup, projenin tamamlanması Litvanya'nın Baltıklar ve Polonya arasındaki lojistik konumunu güçlendirecektir.

Litvanya Vilnius, Kaunas ve Palanga'da stratejik olarak konumlandırılmış üç uluslararası sivil havaalanına sahiptir. Bu havalimanları yolcu ve kargo trafiği için mükemmel olanaklar sunmaktadır. Söz konusu havalimanları arasında en uzun piste (3.500 metre) sahip olan Šiauliai Uluslararası Havalimanı, aynı zamanda kargo taşımacılığında da öneme sahiptir.

Yazılım-Bilişim Sektörü

Litvanya'da 25-34 yaş arası nüfusun %57'si yükseköğrenim diplomasına sahiptir. Genç profesyonellerin %85'i İngilizce bilmektedir ve bilim insanları ile mühendisler arasında kadınların oranı %52 seviyesindedir. Litvanya dünyanın en hızlı 28. internet altyapısını sunmaktadır. İş kurmak 1-3 gün arası sürmektedir. Litvanya küresel vergi rekabetçiliği endeksine göre en rekabetçi 3. ülkedir. Dolayısıyla Litvanya düşük nüfusu ve geleneksel sektörlerin gelişmemiş olması nedeniyle, özellikle bilişim sektöründe kurulacak start-up'lar veya yurtdışındaki start-up'ların ülkeye çekilmesi için iyi bir yatırım ortamı sunmayı hedeflemektedir.

Litvanya, yazılım mühendisliği, oyun yazılımı, siber güvenlik, yapay zeka odaklı çözümler, fintech, AML (kara para aklama) alanlarında ülkenin sunduğu imkanlardan yararlanmak isteyen küresel teknoloji şirketleri için bölgesel bir mükemmellik merkezi haline gelmiştir. Litvanya, bölgedeki en hızlı büyüyen start-up ekosistemlerinden birine sahiptir. 2024 yılında

Litvanya start-up ekosistemi 16 milyar avro değere ulaşmış ve son 10 yılda 39 kat büyüyerek Estonya'dan sonra Orta ve Doğu Avrupa Bölgesi'nin en hızlı büyüyen ikinci ekosistemi konumuna yükselmiştir. Vilnius'ta 1.050'den fazla, Kaunas'ta ise 180'den fazla start-up bulunmaktadır. Sektör 2024 yılında 130 milyon avro yatırım çekmiştir.Yatırımların alt kırılımlarına bakıldığında 48,8 milyon avrofintech, 30 milyon avro pazaryerleri ve e-ticaret, 23 milyon avro ulaştırma, 20,5 milyon avro güvenlik, 19 milyon avro işletme yazılımları olduğu anlaşılmaktadır. Litvanya'nın unicornları olan Nord Security ve Vinted firmalarının toplam ürettiği değerin 5 milyar avroyu aştığı değerlendirilmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Litvan şirketlerle yapılacak iş görüşmelerinde toplantı ve ziyaretlerin önceden ayarlanması (ideal olarak 2-3 hafta öncesinden) ve bir iki gün öncesinde telefon veya e-posta aracılığıyla teyit edilmesi önerilmektedir. Aynı zamanda toplantıların e-posta uygulaması üzerinden takvim kaydı olarak bütün katılımcılara iletilmesine de dikkat edilmelidir.

Toplantılar açısından zamana riayet etme son derece önemlidir. Geç kalınması güven sorununa ve olumsuz yargıların oluşmasına neden olacaktır. Toplantılar tam olarak söylenildiği saatte başlar. Gecikmeler hakkında bir kaç saat öncesinden telefon veya mesaj ile bilgi verilmesi yararlı olacaktır.

Hafta sonları ve Cuma günleri öğleden sonraları için toplantı talebinde bulunulmaması yerinde olacaktır. Resmi çalışma zamanları Pazartesi-Perşembe günleri 08:00-16:00 saatleri arasında Cuma günleri 08:00-15:00 arasındadır. Toplantı için en uygun zaman sabah 10:00 ve öğleden sonra ise saat 14:30-16:00 arasındadır. Çalışma saatleri dışında Litvan iş ortaklarını aramaktan kaçınılmalıdır.

Mutat konular için e-posta yoluyla iletişime geçilmesi, dönüş için de 2-3 gün süre verilmesi faydalı olacaktır. Litvanya'da firmaların ve kurumların "info@" ile başlayan e-posta adreslerine atılan mesajlar resmi yazı muamelesi görmektedir. Dolayısıyla gönderilen e-postaların profesyonel bir dil ile hazırlanması, konuyu kısaca özetlemesi gerekmektedir. Söz konusu e-posta adreslerine sık sık reklam içerikli mesajlar iletilmesi hoş karşılanmayacaktır.

Litvanya'da genel olarak Temmuz, Ağustos ve Aralık aylarında kısıtlı iş programları yürütülmekte olup, bu aylarda genelde tatil yapılmaktadır. Randevu ayarlamalarında bu durumun dikkate alınmasında fayda görülmektedir.

Firmalarla görüşmelerde takım elbise yerine "smart-casual" giyim tarzının tercih edilmesi, temiz ve özenli kıyafetler giyilmesi, ceket muhakkak giyilmesi, gösterişli kıyafetlerden kaçınılması ve kartvizit bulundurulması faydalı olacaktır. Kartvizitteki yazı dilinin tercüme edilmesine gerek bulunmamaktadır. İngilizce yazılmış kartvizitler kabul görecektir.

Litvanya'da ticaret hayatında hiyerarşik yapı ve prosedürlere bağlılık nedeniyle görüşmelerde hızlı yanıt ve teyit almak kolay olmamaktadır. Litvan muhatapların genelde ilk görüşmede herhangi bir reaksiyon vermedikleri, uzun iç istişarelerden sonra hareket edilmesi yönünde genel bir yaklaşımları bulunmaktadır. Dolayısıyla basit ve hemen halledilebilir gibi görünen işlerde dahi Litvan tarafına yeterli süreyi vermek ve sabırla beklemek önemlidir.

Ülkemiz firmalarıyla ilk defa çalışan Litvan firmaları genellikle küçük sevkiyatlarla başlamakta, ürün ve ihracatçılara güvenin oluşmasıyla birlikte daha büyük hacimlerle çalışabilmektedir. Görüşmelerde firmanın güveninin kazanılması, ilişkilerin daha iyi yürütülmesine imkan sağlayacaktır. Şirket atmosferini iyi değerlendirip, sunulabilecek imkan ve tavizler hakkında konuşulması faydalı olacaktır. Tanıtım amacıyla profesyonel olarak İngilizce veya Litvanca hazırlanmış görsel malzemeler etkili olacaktır.

Hediyeleşme alışkanlığı özellikle eski jenerasyonda mevcuttur. Hediyenin aşırı pahalı olmamasına dikkat edilmeli, genellikle kişinin temsil ettiği kültürü simgeleyen bir hediyenin tercih edilmesinde fayda görülmektedir. Bu tarz manevi değeri olan hediyeler hoş karşılanmaktadır.

Para Kullanımı

Ülkede geçerli para birimi avrodur. Ülkede nakit para kullanımı yerine kredi kartı ve alternatif ödeme sistemleri (revolut, wise) daha çok tercih edilmektedir. Bazı kafe ve restoranlarda nakit ödeme kabul edilmemektedir. Mobil telefonların cüzdan uygulamasıyla ödeme yaygın bir uygulamadır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Avrupa Birliği'nde 1995'te yürürlüğe giren Schengen Sözleşmesi ile bu Sözleşmeye taraf ülkeler aralarındaki sınır ("iç sınır'" denilmektedir) kontrolleri kaldırılmıştır. Bu şekilde oluşturulan Schengen bölgesinde dış sınır kontrollerinde ortak uygulama ve kurallar hayata geçirilmiştir. Schengen alanı vize, polis ve yargı alanlarındaki işbirliğini kapsamaktadır.

Litvanya Schengen'e üye bir ülke olup, umuma mahsus pasaportlar vizeye tabidir. Umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, hizmet ve hususi pasaport hamilleri ise anılan ülkeye yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

1 Ocak - Yeni Yıl Tatili	24 Haziran - St John's Günü
16 Şubat - Bağımsızlık Günü	6 Temmuz - Kral Mindaugas Günü
11 Mart - Bağımsızlığın Yeniden Tesisi Günü	15 Ağustos – Hz. Meryem Günü (Assumption Day)
20 Nisan – Paskalya Tatili 21 Nisan – Paskalya Tatili (tarihler her sene değişir)	1 Kasım – Azizler Günü 2 Kasım - Azizler Günü
1 Mayıs - İşçi Bayramı	24 Aralık - Noel Bayramı 25 Aralık - Noel Bayramı 26 Aralık - Noel Bayramı

Yerel Saat

Yaz Döneminde: Doğu Avrupa Yaz Saati (Mart ayının son pazarında başlar)
Kış Döneminde: Doğu Avrupa Saati (Ekim ayının son pazarında başlar)

Ülkemiz kış saati uygulamasını bıraktığı için kış döneminde Litvanya Türkiye'den bir saat geridedir.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2025

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Litvanya Heritage Foundation tarafından hazırlanan Ekonomik Özgürlük Endeksinde 2025 yılında Dünya'da 16'ncı sırada yer almış olup Avrupa'da 10'uncu sıradadır. Litvanya'da genel olarak hukukun üstünlüğüne saygı duyulmaktadır. Ülkenin mülkiyet haklarındaki puanı dünya ortalamasının üzerindedir; aynı şekilde yargı etkinliği puanı da dünya ortalamasının üzerindedir.

Litvanya'da iş kurmak 1-3 gün arasında sürmektedir. Kamu hizmetlerinin büyük bir kısmı elektronik olarak sağlanmaktadır. Diğer taraftan Türk firmalarının Litvanya'da banka hesabı açmasında zorluklarla karşılaşılabilmektedir, banka hesabı açılacağı zaman istenilen belgelerin profesyonel olarak hazırlanması, bankalardan gelecek sorulara detaylı ve tatmin edici cevaplar vermeye hazır olunması, firma içerisinde bunun için yeterli kapasite yoksa iyi bir Litvan hukuk bürosuna vekaletname vererek bu süreçlerin hukuk bürosunca takip edilmesi sağlanmalıdır.

Şirket Türleri ve Şirket Kurma Prosedürü

	Küçük Ortaklık (MB)	**Özel Limited Şirket (UAB)**	**Anonim Şirket (AB)**	**Bireysel İşletme (II)**	**Tarımsal Şirket (ZUB)**
Asgari ortak sayısı	1 üye	1 hissedar	1 hissedar	1 sahip	2 üye
Azami ortak sayısı	10 üye. Sadece gerçek kişiler.	Sınırsız. Gerçek veya tüzel kişiler.	Sınırsız	1 sahip. Sadece gerçek kişi.	Sınırsız
Asgari sermaye miktarı	Bulunmamaktadır. (MB üyeleri katkıları	≥ 2.500 €	≥ 25.000 €	Yok	Yok
Sorumluluk	Sınırlı sorumluluk – ortaklar MB yükümlülüklerinden kişisel olarak sorumlu değildir	Sınırlı sorumluluk – ortaklar UAB yükümlülüklerinden kişisel olarak sorumlu değildir	Sınırlı sorumluluk – ortaklar AB yükümlülüklerinden kişisel olarak sorumlu değildir	Sınırsız sorumluluk – işletme borçları sahibin kişisel varlıklarını aşarsa sahip kişisel olarak sorumludur.	Sınırlı sorumluluk – üyeler ZUB yükümlülüklerinden kişisel olarak sorumlu değildir

Şirket kurma işlemleri şirketin türüne bağlı olarak birtakım değişiklikler gösterebilmektedir. Özellikle şahıs ya da sermaye şirketi tercihi süreçte belirleyici olmaktadır. Öte yandan, hem Litvanya'da kurulan ticari işletmelerin ezici çoğunluğunun limited şirket (UAB) olması hem de anlamlı bir emsal oluşturması sebebiyle, limited şirket (UAB) kurma prosedürlerine ve bu prosedürlerin yaklaşık maliyet ve zaman hesaplamalarına aşağıda yer verilmektedir.

	İşlem	**Gerekli Zaman**	**Maliyet**
1.	*Şirket kuruluş sözleşmesini/kuruluş anlaşmasının hazırlanması* • Şirket için bir adres gösterilmesi gerekmektedir. • Şirkete bir Genel Müdür atanması gerekmektedir.	1-2 gün	Hukuk bürosuyla çalışılması halinde doğacak masraflar, firmadan firmaya değişmektedir.
2.	*Geçici şirket unvanı rezerve edilmesi* • Zorunlu değildir. • Ticaret Siciline iletilecek olan JAR-5 formu ile şirket unvanı 6 ay süreyle rezerve edilir.	1 gün	16 Avro
3.	*Şirketin sermaye hesabının açılması* Bu hesap şirketin kuruluş sermayesinin yatırılması amacıyla kullanılacaktır. Limited Şirket sermayesi en az 2.500 Avro'dur. Oturum izni de alınacaksa en az 28 bin Avro yatırılması gerekir.	1 gün	Bankaların masrafları değişmektedir, oturum izni olmayanlar için hesap açılış ücreti 3000 Avro'ya kadar çıkabilmektedir.
4.	*Şirketin sermaye tutarının açılan hesaba havale edilmesi* Şirketin sermayesi 2.500 Avro'dan yüksek olacaksa toplam sermayenin en az %25'i ilk etapta yatırılmalı kalan kısım 12 ay içerisinde yatırılmalıdır.	1 gün	Bankacılık masrafları
5.	*Kuruluş belgelerinin noterde onaylatılması* Ülkemiz 1961 Lahey Sözleşmesi'ne taraf olduğundan Türk ortaklara ilişkin bilgi ve belgelerin Apostil ile tasdik edilmesi gerekmektedir	1-2 gün	Şirket sermayesine göre 75-300 Avro arasında değişmektedir.
6.	*Şirketin Ticaret Siciline kaydettirilmesi* Noter onaylı belgelerin Ticaret Sicile ibraz edilmesi gerekmektedir. https://www.registrucentras.lt/	2-3 gün	Yaklaşık 60 Avro.
7.	*Şirket için açılan sermaye hesabının ödeme hesabına – cari hesaba dönüştürülmesi* Süre bankaya göre değişiklik göstermektedir.	1-2 hafta	-
8.	*Nitelikli e-İmza temin edilmesi* Ticaret Sicil tarafından sağlanan ve verilen güvenli e-token aracılığıyla temin edilebilmektedir.	1 gün	Senelik 40-50 Avro.

Litvanya'nın resmi istatistik kurumu Statistics Lithuania'nın 2024 Aralık verileri esas alınarak, ülke genelinde faaliyet gösteren şirketlerin türlerine ve faaliyet gösterdikleri sektörlere ilişkin bilgilere aşağıda tablo halinde yer verilmektedir.

Sıra	Şirket	2022	2023	2024	2024%
1	Limited Şirket (UAB)	72.387	73.618	82.604	68,60%
2	Şahıs şirketi (IĮ)	8.529	8.234	8.659	7,19%
3	Küçük Ortaklık (MB)	10.812	17.331	27.746	23,04%
4	Tarım Şirketi (ZUB)	396	389	419	0,35%
4	Anonim Şirket (AB)	244	244	245	0,20%
6	Yabancı Firmanın Şubesi	230	234	259	0,22%
7	Diğer	461	438	480	0,40%
Toplam*		**93.059**	**100.488**	**120.412**	**100%**

Görüleceği üzere, 2024 yılında Litvanya'da faaliyette bulunan toplam 120.412 işletmeden %68,6'sı limitet şirkettir. Toplam işletme sayısı içerisinde kamu işletmelerinin, kar amacı gütmeyen kuruluşların da olduğu dikkate alındığında limitet şirketin diğer şirketlere göre çok daha yüksek oranda tercih edildiği anlaşılmaktadır. Daha küçük işletmelerin yeğlediği küçük ortaklık %23,04 ile ikinci sırada gelmektedir. Şahıs şirketleri ise %7.19 ile üçüncü sırada gelmektedir.

Şube Açmak

Litvanya'daki hukuki düzenlemelere göre, tercih edilmesi halinde, yabancı ülkedeki merkez şirketin birimi olarak, bir şubenin herhangi bir minimum sermaye zorunluluğu olmadan açılması mümkündür. Merkez şirkete bağlı olması sebebiyle tüzel kişiliği bulunmayan şubenin bütün borçlarından merkez şirket sorumludur.

Şube, merkez şirketin belirlediği hareket alanı içerisinde tamamen ya da kısmen her türlü ticari faaliyette bulunabilmektedir. Belirli sınırlamalar dahilinde lisansa tabi işlerde bile hizmet verebilir. Şubenin finansal işlemlerde bulunması planlanıyorsa, bir banka hesabına sahip olması gerekmektedir.

Şubeyi üçüncü kişilere karşı temsil etmek, gerekli işleri yerine getirmek ve ilgili sözleşmeleri sonuçlandırmak için bir müdür atanması zorunludur. Ülkemiz gibi, Avrupa Ekonomik Alanına dahil olmayan şirketler için şubeyi temsile yetkili en az bir kişinin Litvanya'da daimi olarak ikamet etmesi gerekmektedir.

Şubenin, daha az vergisel düzenlemeye tabi olmasına karşın kuruluş aşamasında (merkez firmanın varlığının ve faaliyet alanının ispatlanması, mali tablolarının çevrilerek ibraz edilmesi gibi hususlar sebebiyle) daha fazla belge sunması gerekmektedir.

Temsilcilik Açmak

Merkez şirketi temsil etmek, şirketin menfaatlerini korumak ve tanıtımını yapmak üzere Litvanya'da temsilcilik açılması mümkündür. Öte yandan, temsilciliğin faaliyet alanı merkez şirketin temsili, tanıtımı, belirli şartlar çerçevesinde diğer bazı işlemlerin gerçekleştirilmesi ve bizzat temsilciliğin çalışmaları için gerekli işlerin yerine getirilmesi ile sınırlıdır. Sınırlı faaliyet alanı, şube ile temsilcilik arasındaki en önemli yapısal farkı oluşturmaktadır. Bunun dışında, temsilcilik de tüzel kişiliğinin ve minimum sermaye zorunluluğunun bulunmaması, müdür (temsilci) atanması mecburiyeti, transfer fiyatlamasına tabi olması gibi diğer hususlarda şube ile aynı hukuki düzenlemelere tabidir.

Şube ve Temsilcilik Kurma Prosedürleri

Litvanya hukuk düzeninde şube ve temsilcilik açmak için özel izin alınmasına gerek olmamasına rağmen, diğer şirket türlerinde olduğu gibi kayıt zorunluluğu bulunmaktadır.

Şube ya da temsilciliğin unvanında merkez şirketin ismi ile birlikte "şube" ya da "temsilcilik" kaydının bulunması mecburidir.

Şube ve temsilcilik açmak için gerekli prosedürler büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Yukarıda da bahsedildiği üzere merkez firmaya ilişkin bilgilerin de ibraz edilmesi gerektiğinden, süreç sıfırdan firma kurmaya kıyasla biraz daha uzun sürmektedir. Şube ve temsilcilik açmak için kayıt sırasında sunulması mecburi belgelere aşağıda yer verilmektedir.

- Kayıt için başvuru,
- Şube ya da temsilciliğin tüzüğü (çalışma prensipleri),
- Merkez şirketin yetkili organının şube ya da temsilcilik kurulmasına ilişkin kararı ve yine merkez şirketin yetkili organı tarafından şubenin/temsilciliğin sorumlu müdürünün/temsilcisinin atandığını ve şubenin/temsilciliğin tüzüğünün onaylandığını gösterir belge, merkeze ait finansal tablolar ve talep edilecek diğer belgeler,
- Noter onaylı kira sözleşmesinin örneği,
- Gerekli lisans (eğer zorunluysa).

Yatırım Suretiyle Oturum İzni Başvuruları

Şirket Kurmak veya Kurulu Şirkete Ortak Olmak Suretiyle TRP Alınması

1- Firma, şahsın TRP başvurusu tarihi itibarıyla en az 6 aydır kuruluş sözleşmesinde belirtilen alanlarda faaliyet gösteriyor olmalı.
2- Firma, Litvan, AB, EFTA vatandaşı veya Litvanya'da kalıcı oturum izni bulunan bir yabancı uyrukluyu tam zamanlı olarak istihdam ediyor olmalı.

3- Firma, istihdam ettiği bu kişi/kişilere en az iki brüt ortalama ücret (2025 yılı itibarıyla ortalama bir aylık brüt ücret 2.335 EUR) ödüyor olmalı.
4- Firmanın en az 28 bin EURO sermayesi olmalı (firma kurmak suretiyle TRP başvurusu yapılacaksa 28 bin EURO'yu sermaye olarak yatırmak gerekecektir).
5- Veya sermayesi en az 28 bin EURO olan bir firmaya en az 14 bin EURO yatırım yapmak suretiyle ortak olunmalı, ortaklık payının en az 1/3 olması gerekmektedir.

Gereken belgeler;

1- Pasaport;
2- İş Planı;
3- Şirket merkezinin bulunduğu yere ilişkin belgeler (örneğin kira sözleşmesi),
4- Şirketin ekonomik ve ticari faaliyetlerini doğrulayan en fazla 10 sözleşme (örneğin firma lojistik sektöründe faaliyet gösteriyorsa, hizmet sağladığı firmalarla yaptığı iş sözleşmeleri),
5- Şirketin faaliyetleri izin veya lisansa tabi ise ilgili kurumlardan alınan izinler,
6- Şirketin ekonomik faaliyetlerini doğrulayan belgeler (örneğin firmanın banka hesap dökümü, hesap hareketleri geçmişi),
7- Şirketin muhasebe kayıtları (örneğin, genel muhasebe defteri),
8- Çalışanların iş akitleri,
9- Firmanın kuruluşu veya ortaklık yapısının değişimi esnasında Litvanya Ticaret Siciline iletilen belgeler (migris bu belgeleri re'sen sicilden temin edecektir),
10- Her ay için bir asgari ücret olmak üzere 12 aylık asgari ücrete tekabül eden tutarın başvuranın banka hesabında olduğuna ilişkin banka dökümü,
11- Başvuranın kişi başına en az 7 m2 yaşam alanı olan bir konut kiralayacağına dair taahhütname, söz konusu kiralama oturum izni alındıktan sonra 1 ay içerisinde yapılmalıdır.
12- Adli sicil kaydı,
13- Sağlık sigortası, en az 1 sene geçerli olmalıdır, acil durumları ve sağlık nedeniyle dönüş gerekirse dönüş masraflarını karşılamalıdır.
14- Başvuran Litvanya'da ise doğrudan Migris'e, Litvanya dışındaysa VFS Global üzerinden başvurusunu yapmalıdır. Ancak Migris'e doğrudan başvuru yapılacaksa Litvanya'da yasal olarak bulunuyor olması gerekmektedir.
15- 160 EURO genel / 320 EURO hızlandırılmış başvuru ücretini ödemelidir.

- Genel başvurular 3 ay içerisinde, hızlandırılmış başvurular 45 günde sonuçlandırılmaktadır.
- TRP 2 yıllık düzenlenmektedir.
- Aile üyeleri ile birlikte başvuru yapılabilir.

Kaynak: T.C. Vilnius Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği